

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียน

ในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

THE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
TO TEACHER AND STUDENT SATISFACTION IN THAKHAOPLUEK
SUBDISTRICT MAECHAN DISTRICT CHIANGRAI PROVINCE

หทัยภัทร วงศ์หนัก

Hataipat Wongnak

มานพ เกตุเมฆ

Manop Ketmek

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

FACULTY OF EDUCATION PHITSANULOK UNIVERSITY

E-mail: somo741852963@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 12 ตุลาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 31 ธันวาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 31 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 262 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.78) ความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.80) การเปรียบเทียบสถานภาพส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพในสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจได้ร้อยละ 76.10

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This study The Leadership of School Administrators Affecting to Teacher and Student Satisfaction in ThaKhaoPlueak Subdistrict MaeChan District ChiangRai Province. Employed a quantitative research approach. Data were collected through questionnaires from a sample consisting of school administrators, teachers, and students in Tha Khao Plueak Subdistrict, Mae Chan District, Chiang Rai Province, totaling 262 participants. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using the t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis.

The results found that The Leadership of School Administrators in Schools in ThaKhaoPlueak Subdistrict MaeChan District ChiangRai Province. Overall was at a high level ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.78). The satisfaction of teachers and students in ThaKhaoPlueak Subdistrict MaeChan District ChiangRai Province. Overall was at a high level ($\bar{X}=3.85$, S.D.= 0.80). The comparison of personal status and the satisfaction of teachers and students in ThaKhaoPlueak Subdistrict MaeChan District, ChiangRai Province. By Sex, Age, and Status in the school, revealed that overall, there were statistically significant differences at the 0.05 level. The leadership of school administrators in the areas of strategic management, human relations, and information technology had a significant effect on the satisfaction of teachers and students in Tha Khao Plueak Subdistrict, Mae Chan District, Chiang Rai Province, explaining 76.10 percent of the variance in satisfaction.

Keywords : Leadership, School Administrators, Satisfaction

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและกระแสโลกดิจิทัลได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในทุกภาคส่วนมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัว วางแนวทาง

การพัฒนา และยกระดับศักยภาพของประชาชนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา ครู และการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และศรัทธาต่อระบบการศึกษา รวมทั้งพฤติกรรมและปัญหาทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมึบทบาทสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การบริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ บุคลิกภาพที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะ “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อผู้บริหารในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ตลอดจนสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ (รัตนา กาญจนพันธุ์, 2563; เกศณี กฐินเทศ, 2562)

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย พบว่าผู้บริหารบางส่วนยังขาดพฤติกรรมผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในหลายด้าน เช่น การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การยืดหยุ่น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการสร้างความไว้วางใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย
4. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย” มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง รวมทั้งสิ้น 66 คน และนักเรียนจำนวน 419 คน (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 262 คน ประกอบด้วย

- ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 57 คน
- นักเรียน จำนวน 205 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในแต่ละโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ด้าน

1. ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์

รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพในสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

คือ ความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใน เขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย เท่านั้น

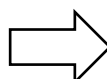
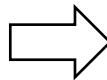
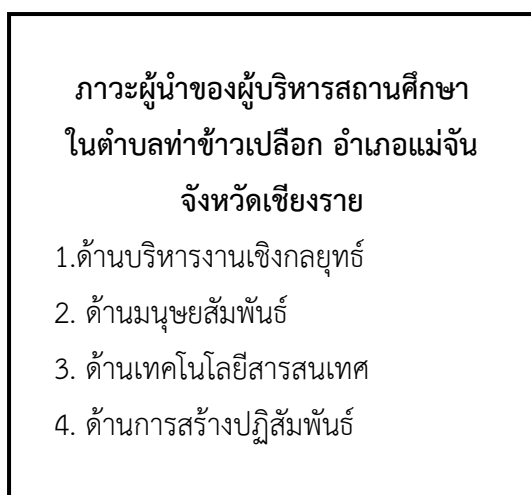
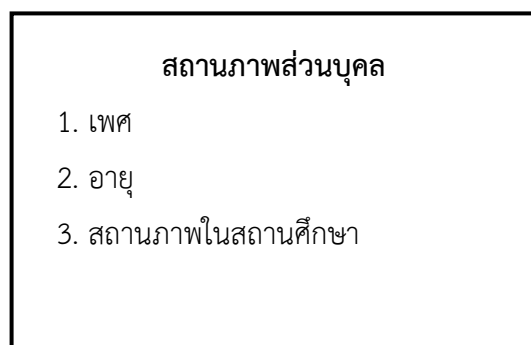
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2568 รวม ระยะเวลา 6 เดือน

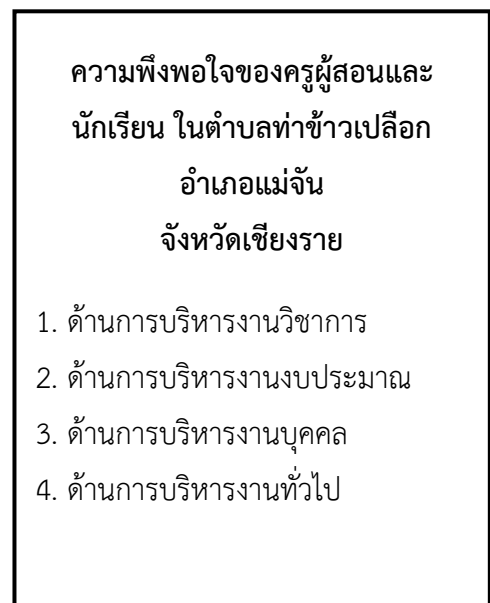
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัยเรื่อง ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.72)
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.80)
3. ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.87)
4. ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.73)

แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่โดดเด่นด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนางานบริหารและการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.80) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้

1. ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.75)
2. ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.78)
3. ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.86)
4. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.81)

โดยเฉพาะด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงว่าผู้บริหารมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และจัดการด้านทั่วไปของสถานศึกษาได้อย่างโปร่งใสและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยตาม วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียน โดยเฉพาะใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ (Sig.=0.007, $\beta=0.328$)
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Sig.=0.025, $\beta=0.217$)
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Sig.=0.000, $\beta=0.184$)

แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้งสามด้านนี้สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจของครูและนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะ ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด ทั้งนี้แบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 76.10 ของความพึงพอใจโดยรวม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพในสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างของระดับความพึงพอใจโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย

เพศ แตกต่างกันในการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

อายุ แตกต่างกันในการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

สถานภาพในสถานศึกษา แตกต่างกันในด้านการบริหารงานบุคคล

แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างทางเพศ อายุ และสถานภาพในสถานศึกษามีผลต่อการรับรู้และความพึงพอใจต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในบางด้าน

สรุปภาพรวมความสอดคล้องของผลการวิจัย จากผลการวิจัยทั้ง 4 วัตถุประสงค์ พบว่ามีความสอดคล้องกันในเชิงบวก กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำในด้านมนุษยสัมพันธ์ การวางกลยุทธ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียน อีกทั้งความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การรับรู้ภาวะผู้นำและความพึงพอใจแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำและการบริหารสถานศึกษาแนวร่วมสมัยที่มุ่งเน้น “ภาวะผู้นำเพื่อสร้างความร่วมมือและความสุขของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง”

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย มีประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.68) เพราะว่า ครูผู้สอนและนักเรียน ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยต้องการให้ผู้บริหารเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับครูและนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยต้องการให้ผู้บริหารมีทักษะและความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุสธันดาโอะ (2560 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 0.87) เพราะว่า ครูผู้สอนและนักเรียนให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยต้องการให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ผู้ปฏิบัติแต่ละฝ่ายหรือแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อยทิพย์ ไทยน้อย (2566 : 60) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.72) เพราะว่า ครูผู้สอนและนักเรียนให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยต้องการให้ผู้บริหารเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับครูและนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นจากครูและนักเรียน และผู้บริหารมีพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการรักษาสัมพันธ์ภาพเชิงบวกกับบุคคลรอบข้างได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอ้อยทิพย์ ไทน้อย (2566 : 60) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.80) เพราะว่า ครูผู้สอนและนักเรียนให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยต้องการให้ผู้บริหารมีทักษะและความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ โครงการ การนำเสนอผลงานทางวิชาการ การแข่งขันทักษะคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณทัย นิลเนตร์ (2565 : 67) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความทันสมัยและใช้เทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.73) เพราะว่า ครูผู้สอนและนักเรียนให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยต้องการให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมทำงาน ร่วมคิดและตัดสินใจในการวางแผนการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้ม และพร้อมให้คำปรึกษาทั้งกับครูและนักเรียน และผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับครูและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อยทิพย์ ไทน้อย (2566 : 60) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้

เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุป “องค์ความรู้ใหม่” ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูและนักเรียน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในบริบทของพื้นที่ตำบลท่าข้าวเปลือก ประกอบด้วย 4 มิติหลักที่สัมพันธ์กัน คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ — การกำหนดทิศทาง ร่วมวางแผนกับครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทจริงของท้องถิ่น ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ — ความสามารถในการเข้าใจ ยอมรับ รับฟัง และสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความไว้วางใจและความพึงพอใจสูงสุด ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ — การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มคุณภาพการบริหารและการเรียนรู้ ทำให้การสื่อสารและการจัดการข้อมูลเป็นระบบมากขึ้น ภาวะผู้นำด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ — การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความร่วมมือภายในองค์กร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลสูงสุดต่อระดับความพึงพอใจของครูและนักเรียน ครูและนักเรียนรู้สึกพึงพอใจต่อการบริหารงานทั่วไปและงานวิชาการมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารมีการสื่อสารที่เปิดกว้าง เป็นกันเอง และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจริง องค์ความรู้นี้จึงชี้ให้เห็นว่า “ภาวะผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความพึงพอใจในการบริหารจัดการสถานศึกษา”

3. แบบจำลองเชิงแนวคิดของภาวะผู้นำเชื่อมโยงความพึงพอใจ

สามารถสรุปเป็นแนวคิดเชิงโครงสร้างใหม่ได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (4 มิติ) ส่งผลต่อ ความพึงพอใจของครูและนักเรียน (4 ด้าน: วิชาการ, งบประมาณ, บุคคล, ทั่วไป) โดยมี “มนุษยสัมพันธ์” เป็นแกนกลางเชื่อมโยงทุกมิติ และ “เทคโนโลยีสารสนเทศ” เป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

4. ข้อค้นพบเชิงนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา

การวิจัยนี้เผยให้เห็นแนวคิดใหม่ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาในทางปฏิบัติได้ คือ ผู้นำสถานศึกษายุคใหม่ควรเป็นผู้นำเชิงมนุษยสัมพันธ์ที่มีฐานคิดเชิงเทคโนโลยี (Human-Tech Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีความเข้าใจผู้คน สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

5. สรุปองค์ความรู้ใหม่เชิงสังเคราะห์ ภาวะผู้นำที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทชุมชนท้องถิ่น ไม่ได้วัดจากอำนาจการสั่งการหรือโครงสร้างเชิงบริหารเท่านั้น แต่เกิดจาก “ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน” ที่หลอมรวมกับ “ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี” เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ดูได้จากภาพด้านล่าง

องค์ความรู้ใหม่ ภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษา

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนในเขตตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. **ด้านการบริหารงานวิชาการ** คือ ผู้บริหารควรบริหารงานโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียน จัดทำหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู คิดค้น พัฒนา นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2. **ด้านการบริหารงานงบประมาณ** คือ ผู้บริหารควรบริหารงบประมาณด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส มีหลักฐาน ตรวจสอบได้ วางแผนการใช้งบประมาณด้วยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่คิดและ บริหารคนเดียว ควรจัดสรรงบประมาณด้านอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ ของนักเรียนทุกคน ตามความเป็นจริง

3. **ด้านการบริหารงานบุคคล** คือ ผู้บริหารควรมีการระดมทรัพยากรจากชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาครู ให้เพียงพอ หรือการประสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการร่วมกันจัดการเรียนรู้ ให้กับนักเรียน ควรพัฒนาตนเองให้มีทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการพูดอย่างมีวาทีศิลป์ รู้จักพูดเพื่อเป็นสร้างแรงจูงใจใน การปฏิบัติหน้าที่ของครู และบุคลากร ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประสานความร่วมมือ การติดต่อสื่อสารกับ ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก ในการช่วยกันพัฒนาโรงเรียน

4. **ด้านการบริหารงานทั่วไป** ผู้บริหารควรให้ ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันรับผิดชอบดูแลอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ให้มีความสะอาด น่าอยู่น่าอาศัย น่าเรียนรู้ ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดและเพียงพอ กับ ทุกคน ควรพัฒนาต่อเติมให้มีอุปกรณ์และสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรให้บริการ ผู้ปกครองและชุมชนใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตในเขตตำบลอื่น ๆ ของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อจะได้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอื่น ๆ มีสภาพการบริหารงานเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือต่อยอดแนวคิด เทคนิค หรือกลยุทธ์นั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษาคือต่อไป
2. ควรมีการวิจัยในรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบเชิงคุณภาพเพื่อนำผลการวิจัยมาสนับสนุนผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 (2562).** กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2563). **การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).** วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 10(3) : 545-556.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2567). **ข้อมูลบุคลากร.** สืบค้นจาก <https://www.cr3.go.th/2023/ข้อมูลบุคลากร/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **บทวิเคราะห์สถานการณ์ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศไทยในเวทีสากล ปี 2563.** นนทบุรี : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรุณทัย นิลเนตร์. (2565). **การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- อ้อยทิพย์ ไทยน้อย. (2566). **ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- Best, J. W. (2006). **Research in Education.** 10th ed. Massachusetts: Pearson Education Inc.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale in Attitude Theory and Measurement.** New York : Wiley & Son.
- Taro Y. (1973). **Statistics: an introductory analysis.** New York : Harper & Row.